

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 21. oktober 2024
Kontor: Stats- og
Menneskeretskontoret
Sagsbeh: Anna Michelsen
Sagsnr.: 2024-12343
Dok.: 3450334

Besvarelse af spørgsmål nr. 1531 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 1531 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 24. september 2024. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Lorentzen Dehnhardt (SF).

Peter Hummelgaard

/

Christian Fuglsang

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1531 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren oplyse, hvorvidt godtgørelser for konstaterede menneskerettighedskrænkelser i dansk ret er beskyttet imod, at restanceinddrivelsesmyndigheden modregner offentlig gæld, herunder f.eks. forfaldne studielån, i sådanne godtgørelser? Der henvises til, at det ifølge Menneskerettighedsdomstolens storkammerdom af 28. juli 1999 i sagen Selmouni mod Frankrig, sagsnr. 25803/94, præmis 133, følger, at det ifølge Domstolen er op til medlemsstaterne at afgøre modregningsadgangen, men det ifølge Domstolen vil "pervertere" menneskerettighedssystemet, såfremt medlemsstaterne modregner sådanne godtgørelser i offentlig gæld.”

Svar:

1. Det fremgår af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) artikel 41 (om passende erstatning), at hvis Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (Domstolen) finder, at der er sket en krænkelse af EMRK eller de dertil knyttede protokoller, og hvis vedkommende høje kontraherende parts interne ret kun tillader delvis skadesløsholdelse, skal Domstolen om nødvendigt tilkende den forurettede part passende erstatning.

Det følger af Domstolens praksis, at det som udgangspunkt afgøres efter national ret, om der kan foretages modregning mv. i godtgørelse for krænkelse af menneskerettigheder, samt at Domstolen ikke har kompetence til at meddele pålæg om, at beløbet skal være beskyttet mod fuldbyrdelse, jf. Selmouni mod Frankrig (sag nr. 25803/94), præmis 133, og Velikova mod Bulgarien (sag nr. 41488/98), præmis 99. Som det også fremgår af de nævnte sager, har Domstolen udtalt, at compensation, der tilkendes i henhold til EMRK artikel 41, bør være fri for udlæg. Domstolen har i den forbindelse udtalt, at det ville være uoverensstemmende at tilkende et beløb til f.eks. dækning af ikke-økonomisk skade og sagsomkostninger for en overtrædelse af bl.a. EMRK artikel 3 (om forbuddet mod tortur), hvis staten skulle være både debitor og kreditor i forhold til dette beløb. Domstolen udtalte også, at formålet med tilkendelse af erstatning for ikke-økonomisk skade ville blive forpurret, og at det system, som følger af EMRK artikel 41, ville blive forvredet, hvis en sådan situation skulle anses for tilfredsstillende.

Der kan herudover henvises til Jon Fridrik Kjølbro, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere, 6. udgave (2023), side 210, hvoraf bl.a. følgende fremgår:

”Der kan opstå spørgsmål om, hvorvidt erstatning kan gøres til genstand for modregning, udlæg m.v., og om der i givet fald skal sondres mellem erstatning for økonomisk tab, ikke-økonomisk skade og sagsomkostninger. Det har navnlig betydning i tilfælde, hvor staten har krav mod klager, herunder bøde og sagsomkostninger pålagt i den retssag, der har begrundet krænkelsen. Der kan også være tale om krav fra det offentlige, der ikke har tilknytning til klagesagen. Spørgsmålet kan også opstå i tilfælde, hvor kreditorer ønsker at søge sig fyldestgjort i klagers krav på erstatning. Om der kan foretages modregning m.v., og i bekræftende fald omfanget og betingelserne herfor, må som udgangspunkt afgøres efter national ret, og Domstolen har ikke kompetence til at meddele pålæg om, at beløbet skal være beskyttet mod fuldbyrdelse. Domstolen synes i det hele at overlade spørgsmålet til afgørelse efter national ret. Det forhold, at Domstolen ikke altid sonderer klart mellem erstatning for økonomisk og ikke-økonomisk skade, men i stedet tilkender ét samlet beløb, taler med styrke for, at spørgsmålet om modregning m.v. skal behandles ens, hvad enten der er tale om den ene eller den anden form for erstatning. Domstolen har dog samtidig udtalt, at kompensation, der tilkendes i henhold til artikel 41, bør være fri for udlæg, og at det ville være selvmodsigende at tilkende et beløb til dækning af ikke-økonomisk skade og sagsomkostninger i anledning af en overtrædelse af artikel 3, hvis staten både var debitor og kreditor i forhold til dette beløb, og at formålet med tilkendelse af erstatning for ikke-økonomisk skade ville blive forspildt, og at det system, der følger af artikel 41, ville blive undergravet, hvis staten kunne gøre udlæg i et sådant beløb, selv om Domstolen ikke har kompetence til at meddele beskyttelse mod udlæg eller inddrivelse.”

2. Reglerne om udlæg i skyldneres formue ved restanceinddrivelsesmyndighedens fuldbyrdelse af pengekrav er fastsat i retsplejelovens kapitel 47.

Som udgangspunkt kan der foretages udlæg (og dermed i almindelighed også modregning) i hele skyldnerens formue. Det fremgår således af retsplejelovens § 508, at udlæg kan foretages i rede penge samt i fast ejendom, løsøre, fordringer og andre aktiver, hvis identitet kan fastslås, men ikke i fremtidige erhvervelser. Udlæg kan foretages, selv om aktiverne i forvejen er behæftet.

I retsplejelovens §§ 509-516 er fastsat en række undtagelser til dette udgangspunkt.

Efter retsplejelovens § 513, stk. 1, 1. pkt., kan der ikke foretages udlæg i erstatning for invaliditet eller tab af forsørger eller i godtgørelse i forbindelse hermed, hvis beløbet tilkommer skadelidte eller den, som har mistet en forsørger. Så længe beløbet ikke er udbetalt til den erstatningssøgende eller nogen på dennes vegne, er beskyttelsen absolut, jf. Folketingstidende 1975-1976, tillæg A, side 262 og 269, samt betænkning nr. 634 af 1971 om udlæg og udpantning, side 85. Fritagelsen for udlæg kan i medfør af § 513, stk. 1, 2. pkt., fastholdes efter beløbets udbetaling, hvis beløbet ved indsættelse på særskilt konto i bank eller sparekasse eller på anden måde er holdt klart adskilt fra skyldnerens øvrige formue.

Det fremgår endvidere af retsplejelovens § 513, stk. 2, at der ikke kan foretages udlæg i krav på godtgørelse for ikke-økonomisk skade, som ikke falder ind under stk. 1, før beløbet er udbetalt. Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at bestemmelsen eksempelvis omfatter godtgørelse for svie og smerte eller vansir, som ikke står i forbindelse med en skade, som har medført invaliditet, eller for tort ved en æresfornærmelse. Højesteret fandt i dom af 6. februar 1997, optrykt i Ugeskrift for Retsvæsen 1997, side 528 ff., at en godtgørelse for uberettiget afskedigelse ligeledes var omfattet af retsplejelovens § 513, stk. 2.

3. Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af den del af spørgsmålet, der vedrører restanceinddrivelsesmyndigheden, anmodet Skatteministeriet om et bidrag. Skatteministeriet har indhentet et bidrag fra Gældsstyrelsen, der har oplyst følgende:

”Visse udbetalinger fra det offentlige overføres automatisk til Gældsstyrelsen med henblik på modregning, når en borger eller virksomhed har gæld til det offentlige, der er registreret hos Gældsstyrelsen. Udbetalinger i form af godtgørelse for konstaterede menneskerettighedskrænkelser overføres ikke automatisk til Gældsstyrelsen. I særlige tilfælde kan den udbetalende myndighed overføre udbetalingen manuelt til Gældsstyrelsen med henblik på modregning.

Inden en type udbetaling godkendes til at kunne overføres automatisk eller manuelt, afklares det i samarbejde med den

udbetalende myndighed, om udbetalingstypen kan anvendes til modregning.”